

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 19.9.2012 г.
SWD(2012) 266 final

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ НА СЛУЖБИТЕ НА КОМИСИЯТА

ОБОБЩЕНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

придружаващ

**Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета
за създаване на Европейския доброволчески корпус за хуманитарна помощ**

{COM(2012) 514 final}
{SWD(2012) 265 final}

ОБЩ И ИНСТИТУЦИОНАЛЕН КОНТЕКСТ

С Договора от Лисабон се предвижда създаването на Европейски доброволчески корпус за хуманитарна помощ (член 214, параграф 5 от ДФЕС), за да се позволи на младите европейски граждани да вземат участие в действията на Съюза в областта на хуманитарната помощ. През ноември 2010 г. Комисията прие съобщение относно Доброволческия корпус. През 2011 г. бяха приети Заключения на Съвета и писмена декларация на Европейския парламент. Комисията предложи по линия на следващата многогодишна финансова рамка за периода 2014—2020 г. за Доброволческия корпус да бъдат отпуснати средства в размер на 210 млн. EUR.

КОНСУЛТАЦИЯ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ

Заинтересованите страни, включително основните организации за хуманитарна помощ и доброволчески организации, както и държавите членки, постоянно участваха в процеса на създаване на Доброволческия корпус от самото му начало през 2010 г. Информация и експертни мнения бяха събрани и чрез външни проучвания/прегледи, специално организирани конференции и публична консултация в интернет.

Заинтересованите страни нееднократно подчертаха необходимостта работата на Доброволческия корпус да се ръководи от търсенето и да се основава на потребностите, за да се гарантира реално въздействие върху населението бенефициер. Доброволческият корпус следва да мобилизира доброволци, за да даде израз на ценностите, които са в сърцето на европейския проект, като същевременно предоставя хуманитарна помощ и съобразява практиката на използване на доброволци с тенденцията за увеличаване на професионализма в сектора. Някои заинтересовани страни предложиха също така да се прави разграничение между по-малко квалифицираните млади хора, които да не бъдат изпращани на терен по линия на хуманитарни операции когато има проблем със сигурността, и опитните доброволци. На последно място, подчертано бе голямото значение на капацитета на местните приемащи организации за гарантиране на траен ефект от приноса на доброволците върху приемащите общности.

Въз основа на резултатите от прегледите и консултациите, както и за да се изпитат някои от възможните елементи на бъдещия Доброволчески корпус, Комисията започна два кръга пилотни проекти, протичащи в периода 2011 г.—2013 г. Първите изводи, извлечени от пилотните проекти, са използвани за оформяне на настоящата оценка на въздействието.

ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРОБЛЕМА И СУБСИДИАРНОСТ

Последните данни показват обща възходяща тенденция в броя на активните доброволци в ЕС през последните десет години. Проучванията на Евробарометър (2010 г.) показват, че за европейските граждани солидарността и хуманитарната помощ представляват областта, в която доброволчеството играе най-важна роля и 88 % от европейците изразяват подкрепа за създаването на Доброволчески корпус за хуманитарна помощ. Докато 68 % са запознати с това, че ЕС предоставя финансиране за хуманитарна помощ, само 30 % от европейците се смятат за добре информирани.

Освен това, независимо от увеличеното търсене на доброволци за хуманитарни дейности в трети страни, повечето от доброволците, изпращани на терен извън ЕС, все още се ангажират с по-дългосрочни проекти за сътрудничество за развитие, отколкото с операции по оказване на хуманитарна помощ.

Макар вече да съществуват редица доброволчески програми, все още са налице значителни недостатъци и пропуски, които не позволяват на тези програми да достигнат пълния си потенциал в подкрепа на хуманитарните дейности. Липсата на систематичен и структуриран подход на ЕС спрямо доброволческата дейност, значителните разлики в степента на развитие на доброволчеството в различните държави членки, както и ограничената видимост на доброволчеството създават затруднения за пълноценното развитие на доброволческата дейност в ЕС и ограничават участието на хората, които желаят или имат готовност да дадат конкретен принос към операциите за хуманитарна помощ на ЕС като доброволци.

Установени бяха следните специфични проблеми: i) липса на структуриран подход на ЕС спрямо доброволчеството, включително значителни разлики в степента на развитие на доброволчеството в различните държави членки; ii) ниска видимост на хуманитарните действия и солидарността на ЕС с нуждаещите се, което води до ограничена осведоменост на европейските граждани и по-големи трудности за желаещите да дадат конкретен принос към хуманитарната помощ чрез лично участие; iii) липса на съгласувани механизми за намиране и подбор на доброволци, които да се използват по еднообразен начин в държавите членки, което затруднява постигането на съответствие между „предлагането“ на доброволците и „търсенето“ от страна на организациите; iv) липса на достатъчно квалифицирани доброволци в сферата на хуманитарната помощ, което означава, че при някои обстоятелства по-неопитни изпращащи организации изпращат на терен доброволци, които не разполагат с минималните умения или осведоменост относно хуманитарните принципи; v) проблеми във връзка с капацитета на хуманитарната помощ за спешно реагиране, дължащи се на увеличени брой и мащаб на хуманитарните кризи и на по-големите хуманитарни нужди, поради което е от съществено значение да се увеличи броят на квалифицирания персонал, който да бъде изпращан на терен в кризисни ситуации, при които капацитетът на местните и международните ресурси за оказване на помощ често се претоварва; vi) недостатъчен капацитет на приемащите организации за гарантиране на траен ефект от приноса на доброволците за бенефициерите.

Липсата на инициатива на равнището на ЕС би довела до това повдигнатите по-горе проблеми да останат неразрешени. Освен това, липсата на действия от страна на Съюза би била несъвместима с Договора от Лисабон, който изисква Доброволческият корпус да бъде създаден.

Цели

По-ефективното мобилизиране на доброволческия капацитет в ЕС може да бъде полезно средство, което да допринесе за положителния образ на ЕС в света. То може да засили интереса към паневропейските проекти в подкрепа на дейности в областта на хуманитарната помощ, включително дейности по гражданска защита от хуманитарен характер, като не е необходимо това да става само чрез повече изпращания на терен, а е възможно и чрез по-добра подготовка. Това може да увеличи ползите за приемащите общности и да повлияе допълнително върху самите доброволци посредством

развиването на специфични умения, които са от значение за пазара на труда в областта на хуманитарната дейност, но също и чрез придобиването на житейски познания, като лична устойчивост и опознаване и разбиране на различни култури.

Следователно Доброволческият корпус има за цел да бъде от полза за изпращащите организации, за общностите, в полза на които работят последните, за доброволците и, по този начин, за ЕС като цяло. Изложените съображения бяха използвани за формулиране на следните цели:

Обща цел

- Да се даде израз на хуманитарните ценности на ЕС и на неговата солидарност с нуждаещите се посредством насърчаването на ефективен и видим Европейски доброволчески корпус за хуманитарна помощ, който да представлява допълнителен принос от страна на ЕС към общия капацитет за реакция при хуманитарни кризи.

Конкретни цели

- Да се подобри капацитетът на Съюза за предоставяне на хуманитарна помощ
- Да се подобрят уменията и компетентностите на доброволците и условията им на труд
- Да се способства за видимостта на хуманитарните ценности на Съюза
- Да се изгради капацитет на приемащите организации в трети страни
- Да се постигне по-голяма последователност/съгласуваност между държавите членки с цел подобряване на възможностите за европейските граждани да участват в операции за хуманитарна помощ
- Да се укрепят критериите за намиране и подбор на доброволци

Оперативна цел

- Да се въведе рамка за съвместен принос от страна на европейските граждани към операциите за хуманитарна помощ на Съюза (Договор от Лисабон, член 214, параграф 5).

ВАРИАНТИ НА ПОЛИТИКАТА

При липса на Доброволчески корпус (**без нови действия от страна на ЕС**) може да се очаква, че доброволците ще продължат да бъдат използвани предимно при по-дългосрочно сътрудничество за развитие, както и че отделните национални доброволчески схеми и неправителствени организации ще продължат да прилагат собствените си методи за намиране и подбор на доброволци.

Подобна ситуация би довела до натрупване на потенциал от „непривлечени“ доброволци в областта на хуманитарната помощ, което ще се дължи и на липсата на капацитет — както в средите на неправителствените организации, така и от страна на националните правителства — за разработване и предлагане на подходящо обучение. По тези причини изпращащите организации също ще продължат да изпращат на терен доброволци, които не винаги разполагат с необходимите умения, без гаранции за

качеството на назначенията или за реалните последици от работата на доброволците върху местните общности. Последиците за приемащите организации и местните общности също ще бъдат ограничени и в крайна сметка ще зависят от ресурсите на самата приемаща организация, които често са много ограничени.

И накрая, ако не се предприемат нови действия на равнището на ЕС, видимостта на ЕС няма да бъде подобрена. По тези причини и с оглед на факта, че Договорът от Лисабон изисква Доброволческият корпус да бъде създаден (член 214, параграф 5), вариантът „без нови действия от страна на ЕС“ не се разглежда повече.

Предизвикателството се състои в това корпусът да бъде определен така, че да осигурява възможно най-добрите предимства (ефективност) по рентабилен начин. Бяха набелязани четири варианта на политиката, които са резултат от прогресивното комбиниране на различни „модули“ (пълният спектър от дейности, които могат да бъдат подкрепени):

Вариант 1 ще включва 1) изработване на стандарти за намирането и подбора на доброволци, за да се гарантира привличането на подходящите доброволци и справедливия им подбор, както и че те имат подходящите способности, и 2) разработване на механизъм за сертифициране за изпращащите организации, чрез който ще се предоставя проверено доказателство, че сертифицираните организации се придържат към стандартите на ЕС.

В допълнение към вече обхванатите във вариант 1 дейности, **вариант 2** ще включва: 3) подкрепа за обучаването на доброволци, при което се стъпва на опита на организациите за хуманитарна помощ, както и на поуките, извлечени от пилотните проекти и от обучения, организирани от Комисията като част от политиката за гражданска защита; 4) създаване на регистър на ЕС на обучените доброволци, които са на разположение да се включат в оказване на хуманитарна помощ, като по този начин се предоставя платформа за бързо идентифициране на подходящите кандидати за доброволци и по-добър достъп до възможностите за доброволческа дейност за хора от целия ЕС; и 5) изработване на стандарти и на механизъм за сертифициране за управлението на доброволци в приемащите организации, така че да се гарантира подходящо използване на уменията на доброволците в полза на местните общности.

При **вариант 3** към дейностите, обхванати от вариант 2 се добавят: 6) изпращане на терен на доброволци на ЕС в трети страни, включително под формата на стажове за по-неопитните доброволци като част от обучението им, както и „редовно“ изпращане на терен по проекти за предоставяне на хуманитарна помощ (със специален акцент върху превенцията/готовността и помощта за възстановяване); 7) изграждане на капацитет в приемащи организации с цел да се окаже подкрепа при прилагането на стандартите, разработени в рамките на модул 5, и да се подобри капацитета за приемане; и 8) създаване на „Мрежа на ЕС на хуманитарните доброволци“ посредством интерактивен уебсайт за изграждане на мрежа от контакти, позволяващ на доброволците да се ангажират без да бъдат изпращани на терен. Този проект ще бъде осъществен чрез съществуваща изпълнителна агенция, която има подходящ опит в областта на доброволческите програми, като Комисията ще упражнява съответен надзор.

И накрая, **вариант 4** съдържа същата комбинация от дейности като вариант 3 (и 8-те модула), но при него се приема, че всеки компонент се управлява пряко от

Европейската комисия, включително подборът, обучението и изпращането на терен. Подобен подход към изпращането на терен на доброволци може да бъде организиран по редица начини, включително чрез: i) ангажиране на допълнителни човешки ресурси в рамките на службите на Комисията, ii) използване на вече съществуваща изпълнителна агенция, която да поеме изпълнението (например изпълнителната агенция ЕАСЕА към ГД „Образование и култура“), iii) създаване на нова самостоятелна Агенция за доброволческия корпус на ЕС. Предвид предполагаемите допълнителни административни разходи за създаване на нова агенция в настоящата икономическа ситуация и с оглед на възможното припокриване с функциите на вече съществуващи органи, в настоящата оценка на въздействието не се прави по-задълбочена финансова оценка за този вариант.

АНАЛИЗ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

В ОВ се оценяват основните потенциални въздействия на всеки от вариантите (включително въздействието върху различните заинтересовани страни), степента на постигане на конкретните цели при различните варианти и приблизителните оценки на разходите за изпълнение (оценка на ефективността), като се изхожда от хипотезата, че законодателната рамка за пълно прилагане, считано от 2014 г., ще бъде приета. Приблизителните оценки на разходите за изпълнение включват и разходите за управление, които се смята, че ще възлизат на около 10 % от общия бюджет, ако дейностите се управляват от Комисията, докато при управление, което е възложено на съществуваща изпълнителна агенция съответните разходи биха били около 8 %.

Вариант 1

Вариант 1 ще създаде необходимите условия за увеличаване на прозрачността и последователността на процесите по набиране и обучение на доброволци в държавите членки и би могъл да насърчи изпращащите организации да съгласуват своите подходи. При все това, въздействието и ефектите от полезните взаимодействия зависят от степента на възприемане на стандартите и механизмите за сертифициране от страна на организациите. По отношение на доброволците, вариант 1 ще им позволи главно да посочват в автобиографиите си, че са били избрани/ангажирани от сертифицирана организация и ще им бъде предоставена повече информация относно това, което може да се очаква от доброволчеството чрез различни организации.

Въздействието върху повишаването на видимостта на ЕС извън неговите рамки ще бъде много ограничено, поради факта, че този вариант не предполага изпращане на терен. По същата причина той ще има само потенциално непряко въздействие върху местните общности и приемащи организации.

В заключение, вариант 1 ще има ограничено въздействие върху целите, което ще зависи от степента на възприемане на въведените стандарти и желанието на доброволческите организации да преминават през механизмите на сертифициране.

Разходите за изпълнение на вариант 1 ще бъдат около 3,5 млн. EUR за периода 2014 — 2020 г.

Вариант 2

Както при вариант 1, вариант 2 би осигурил създаването на условия за евентуално подобряване на системата за набиране на доброволци. Освен това, изпращащите организации ще получат достъп до доброволци, които са преминали през програма за цялостно обучение, което от своя страна ще подобри ефективността на изпращането на терен, ще намали рисковете от неправилен избор на доброволците и ще улесни осъществяването на надзор и даването на насоки на доброволците на място. Създаването на регистър на обучени доброволци ще помогне на организациите да намират подходящи кандидати.

Вариант 2 спомага пряко за повишаване на квалификацията на доброволците посредством обучения и увеличава шансовете им за изпращане на терен. Обученията и регистърът ще осигурят също така по-бърз достъп до доброволческата дейност, а установяването на стандарти за приемащите организации ще помогне на доброволците да дадат максимален принос при работа на терен и ще увеличи удовлетворението им от работата. И при вариант 2 въздействие върху местните общности и приемащите организации, както и върху видимостта на ЕС в трети страни, ще има само ако и когато обучените доброволци бъдат изпратени на терен.

Като цяло, при вариант 2 ще се подобрят квалификациите на доброволците и ще бъдат създадени условия за по-ефективно изпращане на терен и за повишаване на приноса на доброволците в сектора на хуманитарната помощ. Въпреки това няма гаранция нито, че уменията, придобити от доброволците, действително ще бъдат поставени в услуга на съответното местно население, нито че солидарността в ЕС ще бъде популяризирана в трети страни.

Разходите за изпълнение на вариант 2 ще възлизат на 53 млн. EUR за периода 2014 — 2020 г.

Вариант 3

При вариант 3 към предвиденото по предходните варианти се добавя оказването на подкрепа за изпращането на терен на доброволци при операции по оказване на хуманитарна помощ, изграждане на капацитета в местните приемащи организации и създаване на „Мрежа на ЕС на хуманитарните доброволци“.

Предлаганият подход, при който съществуваща изпълнителна агенция ще предлага на хуманитарните организации подходящи варианти за изпращане на доброволци на терен, ще гарантира, че Доброволческият корпус е свързан с ключовите заинтересовани страни в този сектор. Комисията ще упражнява надзор върху изпращането на терен посредством различни методи. На първо място, само онези доброволци, които са преминали курса на ЕС за обучение и са включени в регистъра на корпуса ще имат право да бъдат изпращани за работа на терен. По този начин ще се гарантира, че доброволците, изпращани на терен, са достатъчно подготвени, за да дадат стойностен принос. На второ място, Комисията ще запази контрола си чрез осъществявания от Агенцията надзор, което ще осигури високо качество и голяма видимост на ЕС по време на работата на терен. Трето, от приемащите организации, които приемат доброволците, ще се изисква да отговарят на стандартите на ЕС, разработени в рамките на модул 5.

Връзките между различните модули и условия, свързани с изпращането на терен, ще помогнат да се гарантира, че операциите на Доброволческия корпус се ползват с ясна идентичност, свързваща ги с ЕС.

Разглежданият вариант на политиката ще помогне на доброволците да натрупат конкретен професионален опит в сектора и да усъвършенстват квалификациите си чрез работа на терен, така че да бъдат в по-добра позиция с оглед на бъдещ подбор за работа на място и да увеличат шансовете си за намиране на работа в бъдеще, както и да подсилват капацитета за бързо реагиране на хуманитарния сектор. Това по всяка вероятност ще насърчи и гражданите на ЕС, желаещи да изразят солидарността си, да се заемат с доброволческа дейност и да дадат конкретен принос за каузата на хуманитарната помощ (включително онези, които в противен случай биха имали по-малко възможности). Мрежата на ЕС на хуманитарните доброволци също ще осигури възможности за изграждане на мрежа от контакти за желаещите да започнат кариера в областта на хуманитарната помощ. И накрая, този вариант ще доведе до ползи и от културна гледна точка, тъй като доброволците ще получат възможност да се запознаят с различни култури и начини на живот.

Прякото присъствие и подкрепата, оказвана от Доброволческия корпус в местните общности са основен и пряк способ за изразяване на солидарността на ЕС и за увеличаване на видимостта на ЕС, особено ако са съчетани с подходящо обучение, което да гарантира значителен и положителен принос от страна на доброволците.

Вариант 3 не само би дал тласък на доброволческия сектор и на подкрепата за доброволците в Европа, но също така ще добави всички елементи, необходими за да се гарантира, че доброволците действително допринасят за операциите по оказване на хуманитарна помощ в трети страни и по този начин допринасят за цялостната ефективност и качеството на хуманитарната помощ.

Разходите за изпълнение на вариант 3 ще възлизат на 210 млн. EUR за периода 2014 — 2020 г.

Вариант 4

Обстоятелството, че всеки от компонентите на този вариант ще бъде пряко управляван от Комисията, ще означава следното. При него Комисията ще упражнява същата степен на контрол върху обучението на доброволците и създаването на регистър като при вариант 3. По отношение на изпращането на терен, Комисията или Агенцията ще контролират окончателния подбор и назначаване на доброволците, които след подбора им ще бъдат включвани в проекти за хуманитарна помощ в съответната област. Влиянието, което Комисията ще може да оказва върху видимостта на ЕС и „маркетинга“ на Доброволческия корпус, ще бъде същото, както при вариант 3.

При вариант 4 ще бъде необходима промяна в управлението на финансовата помощ за доброволците в Доброволческия корпус, за разлика от хуманитарните работници, които понастоящем се финансират чрез партньори в областта на хуманитарната помощ от ЕС. Промяната ще доведе до допълнителни административни разходи за Комисията от гледна точка на човешките ресурси. От службите на Комисията не се очаква да разполагат със същия потенциал от способности за упражняване на въздействие и със същия обсяг на действие за разпределяне на доброволците по места, а от друга страна има вероятност партньорските хуманитарни организации да сметнат, че „владението“

им се изплъзва, което може да попречи на ефективността при изпращане на терен и би могло да намали стимулите за по-високо качество при доброволчеството в областта на хуманитарната дейност. За компенсиране се препоръчва да се разработи солидна вътрешна управленска структура и да се въведат механизми за редовна комуникация с цел да се гарантира, че Доброволческият корпус е добре интегриран в областта на предоставянето на хуманитарна помощ от ЕС. При вариант 4 има вероятност бързината, с която съвкупността от дейности на Доброволческия корпус ще може да нараства, да бъде малко по-ниска.

Същевременно, предвид ограничения „капацитет за усвояване“, има вероятност този начин на управление да изпитва трудности при търсене на все по-голям брой възможности за изпращане на терен. От друга страна, по-малък брой доброволци, изпратени на терен, би довел до по-малко ползи за приемащите общности и за общия капацитет в съответния сектор. Освен това, прякото и централизирано управление биха могли да намалят възможностите за достъп и участие в доброволчески дейности за гражданите на ЕС.

Ако разходите за изпълнение на вариант 4 бъдат запазени в рамките на наличния бюджет по МФР за периода 2014—2020 г. (210 млн. EUR), за работа на терен ще могат да бъдат изпратени 60 % по-малко доброволци.

СРАВНЕНИЕ НА ВАРИАНТИТЕ

При сравняване на четирите варианта на политиката следва да се има предвид, че те са степенувани по нарастващи цел или обхват, тоест започва се от най—ограничения вариант 1 и се стига до най-пълния вариант 4, при който има пряко управление. Сравненията на отделните варианти са направени чрез оценяване на това доколко по-пълните варианти допринасят повече за постигане на конкретните цели. След това оценката може да се съпостави с по-високите разходи за по-пълните варианти. Различният обхват на отделните варианти води и до различни рискове по време на самото изпълнение.

Сравнението на вариантите е обобщено в таблицата, представена по-долу. Обобщението е направено чрез прилагане на система за оценяване, при която се дават оценки +, ++ или +++, за означаване на слабо, средно или високо положително въздействие. Следва да се обърне внимание на това, че някои от резултатите са поставени в скоби (), което показва, че при оценките има по-голяма степен на несигурност (което е свързано и с установените рискове). В таблицата са посочени и общите разходи за изпълнение за четирите варианта на политиката, за да се даде възможност за извършване на приблизителна оценка на ефективността на разходите.

	Базисен сценарий	Вариант 1	Вариант 2	Вариант 3	Вариант 4
Конкретни цели					
Да се подобри капацитета на Съюза за предоставяне на хуманитарна помощ	(+)	(+)	++	+++	++

Да се подобрят уменията и компетентностите на доброволците и условията им на труд	(+)	(+)	++	+++	++
Да се способства за видимостта на хуманитарните ценности на Съюза	(+)	(+)	+	+++	+++
Да се изгради капацитет на приемащите организации в трети страни	-	-	+	+++	+++
Да се постигне по-голяма последователност в държавите членки с цел подобряване на възможностите за европейските граждани да участват в оказването на хуманитарна помощ	-	(+)	(++)	++	(+)
Да се укрепят критериите за намиране и подбор на доброволци	+	++	++	+++	+++
Разходи за изпълнение за периода 2014 — 2020 г.		3 млн. EUR	52 млн. EUR	210 млн. EUR	212 млн. EUR
Брой доброволци, изпратени на терен	-	-	-	9.604	7.045

В заключение, вариант 1 ще има ограничено въздействие върху целите, което ще зависи от степента на възприемане на въведените стандарти и желанието на доброволческите организации да преминават през механизмите на сертифициране. При вариант 2 ще се подобрят квалификациите на доброволците и ще бъдат създадени условия за по-ефективно изпращане на терен и за повишаване на приноса на доброволците в сектора на хуманитарната помощ. Въпреки това няма да има гаранция, че уменията, придобити от доброволците, действително ще бъдат поставени в услуга на местното население. Вариант 3 не само би дал тласък на доброволческия сектор и на подкрепата за доброволците в Европа, но също така ще добави всички елементи, необходими за да се гарантира, че доброволците действително допринасят за операциите по оказване на хуманитарна помощ в трети страни и по този начин допринасят за цялостната ефективност и качеството на хуманитарната помощ. Вариант 4 ще доведе до много високи разходи и ограничен брой възможности за изпращане на терен поради ограниченията, свързани с управлението, и ще бъдат пропуснати възможностите, произтичащи от изпълнение чрез прилагане на партньорски подход.

По изложените причини, **предпочетеният вариант е вариант 3.**

УСЛОВИЯ И РЕД ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

Мониторинг

Постоянна система за осъществяване на мониторинг ще следи напредъка по изпълнението на програмата по отношение на постигането на нейните цели. Тя ще се основава на редица показатели, които ще бъдат системно следени и оценявани от изпълнителния орган. Системата за мониторинг ще позволи да се проследява степента на постигане на оперативните цели на програмата, ще показва постигането на конкретните цели и ще осигурява насоки за адаптиране на изпълнението на програмата с оглед на натрупания опит.

Оценка

Три години след действителното начало на дейностите ще бъде извършена междинна оценка на програмата. В края на програмата се предвижда извършване на окончателна оценка. Проучвания за допълнителна оценка на специфични аспекти от програмата могат да бъдат извършвани по всяко време от изпълнението на програмата, ако е необходимо част от нея да бъде адаптирана или преработена.